

„Miluj Pána, svého Boha, celým svým srdcem, celou svou duší a celou myslí. Miluj bližního svého, jako sám sebe“ (Mt 22,37.39).

Láska člověka nemá hranic a můžeme ji, zvláště v nadcházejícím týdnu věnovat i našim zemřelým a to praxí získávání odpustků pro duše v očistci.

Kůůůpte si odpustkýýý!

Slovo odpustek je pro našince spojené spíše s představou středověkého církevního byznysu. Zaposlouchejme se do podmanivého kázání Jana Husa ve filmu Otakara Vávry:

„Za onoho dne, řekl papež prelátům svým a biskupům: Nejsem-liž já prvním náměstkem Božím na této zemi?“ I odpověděli mu biskupové a preláti jeho: „Zajisté, ty jsi prvním náměstkem Božím na této zemi, svatý otče.“ I řekl papež: „A sluší se, aby náměstek Boží na této zemi, biskupové a preláti jeho byli bez peněz?“ I odpověděli všichni, „zajisté, to se nesluší.“ Usmál se papež a řekl: „Čeho je nejvíce třeba prostému lidu hříšnému?“ I povstal jeden biskup tlustý jako kád' a odpověděl: „Odpuštění hříchů, svatý otče.“ I rozkázal papež: „Vyjděte tedy do světa a prodávejte odpustky. Čím více jich prodáte, tím lépe a veseleji nám bude.“ Tak jako krkavci snesli se na tuto zemi prodávající odpustků, aby tu vyklovali kdejaké zrnko zlata nebo stříbra, neznají slitování, jejich srdce jsou ztvrdlá a jejich ústa zjedovatělá závistí a lží. Vším kupčí, všechno prodávají. Chceš pokřtít dítě? Zaplat! Vyzpovídat se? Zaplat! Chceš poslední pomazání? Zaplat! Chceš loupit, vraždit? Zaplat, a bude ti odpuštěno! Ale podle toho, kdyby sám ďábel přišel a zaplatil, vstoupil by na nebesa.“¹

Jak to bylo v Praze za doby Jana Husa s odpustky?

Bude to pro nás překvapením, ale v podstatě naprosto stejně jako dnes, až na ty peníze. Když papež Bonifác IX. vyhlásil tzv. milostivé léto r. 1393, ten, kdo chtěl dosáhnout plnomocných odpustků, měl navštívit čtyři pražské kostely, podobně jako dnes v Římě čtyři hlavní baziliky. Měl jít ke zpovědi, navštívit mši a tenkrát skutečně složit na Vyšehradě finanční částku, kterou by vynaložil, kdyby putoval do římských bazilik. Chudina platila jen část požadovaných peněz. Není bez zajímavosti, že u příležitosti vysvěcení betlémské kaple 1393, byly také vyhlášeny odpustky těm, kdo tam poslechnou slovo Boží.² Bez opuštění hříchů ve zpovědi a touhy po pokání, obrácení srdce, by odpustky nebyly možné ani tehdy a nikdo by je jinak „nekupoval“.

Je skutečně odpustek odpuštěním hříchu?

Sv. Papež Pavel VI. v apoštolské konstituci *Indulgentiarum doctrina* z r. 1967 učí: „*Odpustek je odpuštění časného trestu před Bohem za hříchy, jež byly již odpuštěny co do viny.*“³ Tedy ne odpuštění hříchů, ale odpuštění časných trestů za hříchy.

Co jsou to časné tresty?

Každý hřích má dvojitý rozměr: hřích (těžký) je stavem narušení sjednocení s Bohem, tedy ztrátou věčného života, tento stav se nazývá **věčným trestem** a je odstranitelný jen konáním pokáním, kam nutně patří i svátost smíření. Zároveň hřích, byť i lehký, působí to, že člověk dává přednost, nebo je svázán s věcmi, které Boha jakoby nahrazují a tím zastíňují naši lásku k němu. Toto zhoubné lpění nazýváme **časným trestem**, protože toto lpění zůstává jako následek i po odpuštění hříchu ve zpovědi - většinou (srov. *KKC* 1471-1473).

Apoštolská konstituce Pavla VI. o časných trestech říká:

„*Je Bohem zjevenou naukou, že hříchy mají za následek tresty pocházející od Boží svatosti a spravedlnosti. Tyto tresty je třeba odpykat buď na této zemi bolestmi, souženými a neštěstími tohoto života ... nebo po smrti*

¹ *Jan Hus* [film]. Režie Otakar VÁVRA. Československo, 1954. Délka 115 min. Dostupné též z:

https://www.youtube.com/watch?v=ItA_zASJ8PM&ab_channel=Stalet%C3%A9ko%C5%99eny.

² srov. RÁČEK, B. *Československé dějiny*, Praha: Ladislav Kuncíř, 1933. s. 168 - 175

³ PAVEL VI. *Enchiridion odpustků*. Česká biskupská konference, Praha 2000. odst. P1,s. 86

ohněm a trápením či očistnými tresty. (...) Vždyť každý hřích zapříčiňuje narušení univerzálního řádu "(...) a zničení velkých dober jak vzhledem k hříšníkovi samému, tak vzhledem k lidskému společenství.“⁴

Následky hříchu každého člověka přesahují, ničí svět i lidi kolem. Sv. Ignác z Loyoly učil, že jediný Adamův hřích uvrhl všechny do ztráty věčného života, ale také do tělesné smrti, nemoci a nekončící řady nejrůznějších problémů a velkého rozmnožení dalších hříchů u dalších lidí.

Sv. papež Jan Pavel II. napsal:

„Duše, která hříchem klesá, táhne s sebou dolů i církev a jaksi celý svět. Jinak řečeno, neexistuje hřích, ani nejintimnější, nejtajnější a v nejvyšší míře vlastní jednotlivci, který by se týkal pouze toho, kdo jej spáchal. Každý hřích přechází s větší nebo menší silou, s větší nebo menší škodou na celé církevní společenství a na celou lidskou rodinu“⁵

Papež Benedikt XVI. napsal:

„Musíme mít stále na paměti, že žádný člověk není v sobě uzavřenou monádou. Naše existence se v mnoha vzájemných interakcích sdílí jedna s druhou v hlubokém společenství. Nikdo nežije sám. Nikdo nehřeší sám. Nikdo nebude spasen sám. Do mého života, projevujícího se v myšlení, řeči, jednání i práci, neustále proniká život druhých. A naopak, můj život zasahuje do života druhých: ve zlém i dobrém.“⁶

A co dělat s následky našich hříchů, nebo hříchů našich zemřelých? Sv. Jan Zlatoústý, konstantinopolský patriarcha ve 4. století kázal:

„Pojďme jim na pomoc a vzpomínejme na ně. Jestliže Jobovi synové byli očištěni obětí jejich otce, proč bychom měli pochybovat o tom, že naše obětní dary za mrtvé jim přinášejí útěchu? Neváhejme a pojďme na pomoc těm, kteří jsou mrtvi, a obětujeme za ně své modlitby.“⁷

Koncily v Lionu r. 1254 a 1274 a ve Florencii 1439 zformulovaly nauku o očistci proto, abychom se za duše zemřelých nadále modlili, jak tomu bylo od počátku Církve:

„Jestliže kajícník zemřel v Boží lásce, ovšem plody jeho pokání nebyly uspokojivé, bude po smrti očišťován v očistci. Úlevu jim může přinést přímluvná modlitba věřících, přinášení oběti mše svaté, almužny a jiné kající skutky stanovené Církví.“⁸

Skutky stanovené Církví je praxe konat pokání také i za zemřelé. To má tuto konkrétní podobu pěti kroků, kterými všemi je třeba projít:

1. **sv. zpověď** v nejbližší době před získáváním odpustků,
2. **sv. přijímání** v den získávání odpustku,
3. **modlitba na úmysl Sv. Otce** v den získávání odpustku,
4. **vyločení jakékoli záliby v lehkém hříchu** v den získávání odpustku,
5. **návštěva hřbitova spojená s modlitbou za zemřelé** v den získávání odpustku.

Body 2 -5 můžeme každý den praktikovat k získání plnomocného odpustku. Církev je takto stanovila tímto konkrétním kajícím řádem, abychom nezůstali jen u mlhavých nekonkrétních zbožných přání a povzdechů vlastní tvorby, které nakonec v konečném výsledku nic nepřinesou a to mocí Petrových klíčů svazovat a rozsvazovat s platností na zemi i do věčnosti.

⁴ PAVEL VI. *Enchiridion odpustků*. odst. 2. s. 66.

⁵ JAN PAVEL II. *Reconciliatio et poenitentia*. 16.

⁶ BENEDIKT XVI. *Spe salvi* 48.

⁷ SVATÝ JAN ZLATOÚSTÝ. *Homiliae in primam ad Corinthios*, 41. In. KKC 1032.

⁸ Dekret o sjednocení s pravoslavnými; věc nauky o osudu zemřelých